

Úvodní slovo

Vážené kolegyně,
vážení kolegové,

nacházíme se uprostřed schvalovacího procesu novely autorského zákona. Tento legislativní akt vzbudil již mnohé vášně. Není divu. Ovlivní totiž autorskoprávní prostředí a podmínky užití chráněných děl na mnoho let dopředu. Ani my nenecháváme tuto skutečnost bez povšimnutí, mě nevyjímá. Udělal jsem si určitý obrázek o situaci po účasti in dvou jednáních na půdě Parlamentu ČR. Bylo to jednání Výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu a seminář organizovaný TOP 09 a STAN. Dovoďte mi, abych se s vámi o své dojmy podělil.

Situace

Při projednávání novely autorského zákona se pomyslnou výšinou, kterou se snaží všechny zúčastněné strany dobyt, stal § 98. Kdo získá tento strategický bod, vyhraje bitvu. V ustanovení oddílu 5 — Sazby odměn — totiž zákonodárce navrhuje postup sjednávání sazebníků mezi kolektivními správci a uživateli.

V praxi to znamená, že sazby jsou buď pro nesouhlas uživatele zmrazené navždy, navýšení sazby by bylo ze strany uživatele fakticky „dobrovolné“, nebo zastropované do výše trojnásobku inflace, která je v posledních letech velmi nízká. Pro větší navýšení sazby by kolektivní správce potřeboval vyjádření Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Pokud by bylo stanovisko uživatele nadále nesouhlasné, musel by být spor rozhodnut soudní cestou a to může trvat léta. Jedna skupina

(uživatelé) by získala komparativní výhodu nad jinou skupinou (nositelé autorských práv) v situaci, kdy máme po přepočtu na paritu kupní síly jedny z nejnižších sazeb autorských poplatků v EU.

Úvaha

Domnívám se, že podobné návrhy jsou nejen v rozporu se samotnou směrnicí Evropského parlamentu, ale také s Všeobecnou deklarací lidských práv a svobod, kde článek 29 říká: „*práva k duševnímu vlastnictví se mají rozvíjet pro dosažení přiměřené rovnováhy mezi ochranou tvůrců a zájmy uživatelů duševního vlastnictví*“.

Z mého pohledu jsou proto návrhy na zmrazení či zastropování sazby autorů hudebních děl zjevně subjektivní a diskriminační. Onu přiměřenou rovnováhu postrádají. Kolektivní správce se takto dostává do nerovného postavení vůči uživateli, kterému nemůže v případě nedohody licenci odmítnout. Tato povinnost je vázána na udělení oprávnění k výkonu kolektivní správy od ministerstva kultury. Na jedné straně tedy kolektivní správce dostane od státu souhlas pro výkon tzv. přirozeného monopolu, ale na druhé straně mu stejný stát nastavuje takové podmínky, aby nemohl své pravomoci aktivně vykonávat. Je to hlava 22 v autorském zákoně.

Mám za to, že zde zákonodárce podléhá tlaku části uživatelské veřejnosti a chce se svést na vlně mimořádného nepochopení významu a funkce ochrany duševního vlastnictví v ČR. Práva k duševnímu vlastnictví jsou zásadní součástí všech zákonů právních států, které usilují o civilizační vzestup společnosti eticky i ekonomicky. Jako by si nikdo neuvědomoval, že nebýt hodnot vyplývajících z každé vědecké, literární nebo umělecké tvůrčí činnosti, nejenže by nebyla žádná muzika a ty krásné výpravné filmy, ale ani žádné přístroje a internet k jejich stahování.

Řešení

Nezbývá nám než požadovat, aby byl § 98 přepracován podle evropských standardů. A aby, jak praví směrnice EU, *organizace kolektivní správy a uživatelé vedli jednání o udělování licencí v dobré víře* a uplatňovali sazby, které budou stanoveny na základě **objektivních a nediskriminačních kritérií**.

V zemích EU o sazbách jedná a rozhoduje buď pověřené grémium, nebo je k tomu kompetentní některý státní orgán — ministerstvo kultury, ministerstvo financí, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže apod. Naše orgány státní správy si však tuto kompetenci přehazují jako horký brambor, vymýšlejí třetí cesty a raději budou šikanovat autory a výkonné umělce, než aby kořaly v zájmu ochrany duševního vlastnictví při dodržování zásady rovného přístupu ke všem skupinám. Je mi líto, ale silně mi to připomíná doby, které jsem považoval za dávno minulé.

Průběh jednání na půdě Parlamentu ČR

Na obou akcích jsme byli v počtu 3—4 zástupců kolektivních správců a 30 nažhavaných uživatelů. Ti vystoupili s kritickými příspěvky vůči OSA (o ostatních ochráncích se skoro nemluvílo) za víceméně souhlasného příkyvování přítomných poslanců. Několik statečných, kteří s tím úplně nesouhlasili, našlapovalo velmi opatrně a dali mi to najevo raději v kuloáru sněmovny.

Museli jsme si vyslechnout celou mytologii OSA ve stylu pana senátora Valentý. Uvedu jen to hlavní. Asi pětkrát bylo uváděno, že na zábavě hraje amatérská kapela (nevím, podle čeho se dnes rozliší amatérská a profesionální kapela), která hraje jen svoje

vlastní skladby (nevím, kdo by to 4 hodiny poslouchal), a OSA vybírá poplatky. Zaujal mě však názor, že pak to má být práce zadarmo. Nikoho nenapadlo, že i nezastopovaný autor má právo na autorskou odměnu a může říct: Pane hostinský, dejte mi dva tisíce a jsme vyrovnáni. Faktkem je, že OSA za nechráněná díla zásadně nevybírání.

Velké nářky jsme si museli vyslechnout od zástupce Asociace hotelů a restaurací (AHR). Přestože pan Roman Strejček na místě argumentoval konkrétními čísly, že náklady těchto provozoven na práva hudebních autorů se pohybují okolo 0,16 % z celkových provozních nákladů, zástupce AHR vyhrožoval, že hoteliéři budou muset dát TV a rozhlasové přijímače pryč. Tyto krvavé poplatky jsou podle něj likvidační.

Zástupce pirátů hřimal, že OSA nesmí zdražovat a musí zrušit vybírání „vypalného“ z přístrojů a paměťových nosičů, myšleno náhradní odměny. Zjevně netušil, že se tyto poplatky vybírají na základě mezinárodních smluv, za jejichž plnění ručí vláda, a sazebník této oblasti je určen vyhláškou ministerstva kultury. OSA je jen jedním z příjemců části poplatků. Další příjemci jsou Intergram (včetně výrobců, kapel a herců), Dílka, OOA-S (včetně architektů, fotografů a výtvarné složky filmových děl).

Samozřejmě jsme si velkou snůšku poloprávd museli vyslechnout i od zástupce měst a obcí kvůli aktuálnímu zdražení v oblasti reprodukované hudby. Smíchal hrušky s jablky a vyčísil všechno, co se v takové obci odehrává, včetně koncertů, zábav, divadel atd. Většinu těchto akcí obce nepořádají a jsou z oblastí, kterých se zdražení netýká.

Normální člověk by předpokládal, že na takovém jednání budou zúčastněné strany zastoupeny početně zhruba stejně a přítomní budou do celé problematiky zevrubně zasvěceni. Opak byl pravdou. Proto jsem se obrazně vyjádřil, že jsem ze způsobu projednávání novely zděšený. Kdybych si měl v té chvíli vsadit na vítěze, nevsadil bych na OSA ani zlamanou grešli. Naštěstí hazardu neholdují a objevila se tu první vlastovka ve formě reakce na rozhovor se senátorem Valentou, kterou napsal náš dlouholetý člen Tomáš Doležal a následně i Jirka Vondráček za Sdružení autorů a interpretů (SAI). Také jsem zaznamenal, že proběhla diskuze na Facebooku, do které se aktivně zapojil Emil Viklický a Boris Urbánek. Chci jim všem alespoň na těchto stránkách za nás osobně

poděkovat a také všem dalším, kteří mají odvahu veřejně bránit naše práva. Je to asi jediná možná cesta. Nalijme si čistého vína, nikdo jiný to za nás neudělá.

Hezký barevný podzimní čas a hlavně hodně štěstí — budeme ho potřebovat —, to přeje všem vás

Yanko Chodový